

Summa fratris Alexandri (Summa Halensis), IV, 304.

(Doctoris irrefragabilis Alexandri de Hales ordinis minorum Summa theologica seu sic ab origine dicta "Summa fratris Alexandri" ..., kiad. Collegium S. Bonaventurae, Quaracchi 1924-1948, IV/1, 458-459.)

Utrum Deus possit adorari latria in vestigio sicut in imagine.

Secundo quaeritur utrum Deus possit adorari latria in vestigio sicut in imagine.

1. Quia si sic, cum in omni creatura sit vestigium Dei, erit adorandus latria in omni creatura, ut in lapide. Quod autem ita sit, patet, quia Gen. 28 dicitur de Iacob, quod *surgens mane, tulit lapidem, quem supposuerat capiti, et erexit in titulum, fundens oleum desuper*. Cum ergo latria consistat in sacrificii oblatione, ipsum autem oleum obtulit pro sacrificio, ergo ipse exhibuit latriam lapidi.

2. Item, cum Deus sit ubique praesentialiter, potentialiter, essentialiter, ergo potest in omni re adorari; ergo secundum hunc modum potest cuilibet creaturae exhiberi latria.

Solutio: Cum quaeritur an Deus adorandus sit in vestigio, dicendum quod non, nisi in quantum vestigium efficitur signum per institutionem, quemadmodum tabernaculum, et lapis, quem unxit Iacob, erat signum et figura ipsius Christi, et secundum hoc signatum adoratur latria. Si vero consideratur ipsum vestigium in se, non potest esse materia latriae: vestigium enim non immediate ducit in Deum quemadmodum imago. Vestigium enim determinatur in creatura irrationali secundum unitatem, veritatem, bonitatem, quae referuntur ad imaginem, quae in creatura rationali determinatur secundum memoriam, intelligentiam et voluntatem, quae quidem immediate referuntur ad Trinitatem. Quia ergo illud solum quod immediate ducit in Deum potest esse materia latriae, vestigium autem non ducit in Deum immediate, patet quod non potest esse materia latriae in quantum huiusmodi, sed imago; hinc est etiam quod Deus potest adorari in imagine, non in vestigio in quantum est res.

[Ad obiecta]: 1. Ad illud vero quod obicitur de Iacob, dicendum quod ipse non impendit honorem lapidi, sed signato per lapidem, quod erat Christus.

2. Ad ultimum dicendum quod, quamvis Deus sit in omni creatura, prout dicitur, praesentialiter, potentialiter, essentialiter, non tamen, sicut dicit B. Augustinus, Ad Dardanum, omnem creaturam inhabitat: solum enim

Lehet-e Istent latriával imádni a nyomban, úgy mint a képben?

Másodjára azt kérdezik, hogy lehet-e Istent latriával imádni a nyomban, úgy mint a képben.

1. Mert ha igen – mivel minden teremtményben megvan Isten nyoma –, akkor a latria lesz imádandó minden teremtményben, még a kőben is. Márpedig nyilvánvaló, hogy így van, mert Ter. 28 azt mondja Jákobról, hogy *felkelvén vette a követ, amelyen a fejét nyugtatta, felállította emlékköül, és olajat öntött rá*. Mivel a latria áldozat felajánlásában áll, és azt az olajat áldozatként ajánlotta fel, [Jákob] tehát latriában részesítette a követ.

2. Aztán, mivel Isten mindenhol ott van jelenlétével, hatalmával, lényegével, így mindenben lehet imádni; tehát ezen mód szerint bármely teremtménynek lehet latriát nyújtani.

Megoldás: Ha azt kérdezik, hogy Isten imádandó-e a nyomban, azt kell mondani, hogy nem, kivéve ha a nyom egy elrendelés által jelet tesz ki, ahogy a tabernákulum és a kő, amelyet Jákob megkent, magának Krisztusnak a jelei és figurái, és eszerint a jelölt részesül a latria imádatában. Ha pedig magát a nyomot önmagában tekintjük, az nem lehet a latria anyaga: a nyom ugyanis nem közvetlenül vezet Istenbe, ahogy a kép. Mert a nyomot az irracionális teremtményben az egység, az igazság, a jóság szerint határozzuk meg, amelyek visszavezettetnek a képhez, amelyet a racionális teremtményben az emlékezet, az értelem és az akarat szerint határozunk meg, amelyek pedig közvetlenül visszavezettetnek a Szentháromságához. Mivel tehát egyedül az lehet a latria anyaga, ami közvetlenül vezet Istenbe, a nyom pedig nem közvetlenül vezet Istenbe, nyilvánvaló, hogy nem mint ilyen, hanem mint kép lehet a latria anyaga; ebből következik, hogy Istent a képben lehet imádni, nem a nyomban mint dologban.

[Az ellenvetésekhez]: 1. A Jákobról szóló felvetésre pedig azt kell mondani, hogy a tiszteletet nem a kőre irányította, hanem a kő által jelöltre, ami Krisztus volt.

2. Az utolsóra azt kell mondani, hogy habár Isten ott van minden teremtményben, ahogy mondják jelenlétével, hatalmával, lényegével, azonban – miként Ágoston mondja Dardanushoz [írt levelében] – nem lakozik minden teremtményben: egyedül azokban lakozik, amelyekben kegyelem által van, azaz amelyek az ő templomai, ahogy

habitat in illis in quibus est per gratiam, qui scilicet sunt templum eius, sicut dicit Apostolus: *Templum Dei sanctum est, quod estis vos*. Templum autem solum dicitur creatura rationalis, in qua Deus inhabitat per gratiam et cognitionem et amorem. Quia ergo creatura irrationalis non est possibilis ut sit templum, nec erit in ea adoratio prout res est, nisi secundum quod est signum, sicut dictum est. Reliqua quae pertinet ad istam materiam invenientur in Quaestione de latria, quando de virtutibus inquiretur. Et sic patet responsio.

45 az Apostol mondja: *Isten temploma szent, és ez a templom ti vagytok*. Templomnak pedig egyedül a racionális teremtményt nevezik, amelyben Isten kegyelem és megismerés és szeretet által lakozik. Mivel tehát az irracionális teremtmény nem képes arra, hogy templom legyen, nem lesz benne imádat az alapján, hogy dolog, hanem csak aszerint, hogy jel, miként mondtuk. A többi, ami ehhez az anyaghoz tartozik, megtalálható a latriáról szóló kérdésben, az erények vizsgálatánál. És így nyilvánvaló a válasz.